

آبونه شرايطى

ممالك عثمانيه ده سنه لکى (۶۵)، آلتى
آيلنى (۳۵) غروشدرد .
ممالك اجنبيه ده سنه لکى (۱۲)، القى
آيلنى (۹) فرانقدر .

اداره خانه

باب على جاده سنده دائره مخصوصه

اخطارات

آبونه بدلى پشيندرد .

مسلكه موافق آثار مع الممنونيه قبول
اولنور . درج ايدله ين يازيلر اعاده
اولونماز .

الشيخ محمد رشيد رضا

سنة ۱۳۳۳

دينى ، فلسفى ، علمى ، ادبى هفته لىق مجموعه اسلاميه در .

صاحب و مدير مسئول

باش محرر

محمد عاكف

اشرف اديب

والله يهدى من يشاء الى صراط مستقيم

اتبعون اهدكم سبيل الرشاد

که زده بلای دکل... بیلک ایسته سه کده محال .
اولانجه یادی بو کون بر چامورلی، قانلی خیال !
او یادی روحکه کومدک که بر وظیفه گذر .
« اونوت ! » دیمک « آجیلان قبری کورمه مکنددر .
خایر ، دیم ... بیلیم پک و قالیدر او مزار .
فقط، دوشون : نه به اوغلک حیاتی استحقار
ایدوبده بویله بریشان براقدی آنه سنی ؟
اوت ، باشامق ایچون امهاتک اقدسی ،
« فدای جان ایدم جکسین ! » دیمش « وطن ، حسی ..
دیمک هدر دکل اوغلک ، وطن فداییسی .
بیلیمسین نه قدر آنه وار ، بو کون ، یاسده ،
تونسده ، صوکره جزایرده ، صوکره قفقاسده ؟
کوتورده قلبکه برکره ، ای قادی ، الکی ؟
دوشون زوالیلرک سرنوشت ارذلنی !
نه ابتلا ! نه مصیبت ! جهان جهان اولالی ،
بو اضطرابی امیم که چکمش اولاملی !
حسابه قاتمورم شیمدیک بزم یاقده
سونن اوجاقلری ؛ لکن زوالی آفریقاده
بورالی بیک قادیلک تونبور ، بو کون ، باجاسی :

نه کوربه اوغلی دینلمش ، نه اختیار فوجه سی ؛
طونوب طونوب کتیریش - فرانسه عسکرینه
سپرک ایتک ایچون - صف حربک اوکلرینه .
او امهاتی ، او زوجاتی بر دوشونعلیسین :
کیمک حسابنه اولش ، دیمسین ده ایلکه مسین ،
آنا رکن اوغلنی ، بیچاره ، یاخود ارککنی ؟
« کیمک حسابنه ؟ ... » برسوزکه پارچه لار بینی !
باقنجه قصد اولونان غایه تک شناخته ،
نه اولسه چیلدیرر انسان ایشک نجاعته .
نه ملتک شرفیچون ، نه کندی شانک ایچون ؛
فدای جان ایدم جکسین عدوی جانک ایچون !
کبر که سن : بابا یوردک ، حریم ناموسک
یابانچی اوکله آلتنده چیکنه نوب طورسون !
کبرمک ایسته میورسین دکلنی ؟ باق نه اولور :
رهن براقدینک افراد عائله ک طونولور ،
برر برر ازبیلر . هم ناصیل وساطله ،
که حوصله ک طونوشور حالم اولسه تحلیله !

محمد عاکف

قومیت و دین

— بکن نسخه دن مابعد —

قرآن کریمک قومیت و سائر عصیبتلره اعتبار ایتدیکنه دلیل
شودر که قرآن کریمده رسل کرامک مبعوث اولدقلری اقوامه اولان
خطابلری بزه حکایه بویورولدینی زمان دائماً « یا قوم ! » ، یاخود « یا
قومنا ! » کی عبارتله بیان اولوندینی حالده ، فخر کائنات ائدیمر
حضرتلرینک مبعوث اولدقلری اقوامه خطابلری حکایه بویورولورکن
بونلرک کافه سی « مؤمنین » و « ناس » تعبیینه ادخال ایدیلرک
« یا ایها الناس » ، یاخود « یا ایها الذین آمنوا » بویورولیورکه بونکله
اسلامیت حق تعالیانک بوتون بشر آرمسینده تأسیس واقامه بویوردینی
شو رابطه انسانیه نی اسلامه انتساب ایدنلرک کافه سی بیننده درجه
متساویه ده کوزمه جک بر قومیت دییه وجوده کتیرمشددر .

عجبا قرآن حکیمک بوندن مقصدی انسانلری مختلف فرقه لره ،
بربرنی طایفای امتلره آیران خصوصی و جزئی قومیتلره قارشى اعلان
حرب دکلده نهدر ؟ برکره « یا ایها الناس انا خلقناکم من ذکر و اتی
وجعلناکم شعوبا و قبائل لتعارفوا » آیت کریمه سنی تدبر ایدمده باقالم .
بو قول کریمک معاسی عوالم بشریه نی تا عهد آدمدن بری حق تعالیانک
آارننده ایجاد ایتدیکی نسب و انسابیت باغلرینی دوشونمکه دعوت ایتک ،
یکدیگره قارشى نفرت و عداوت بسلیم بونجه انسانلرک خاطرینه
مفطور اولدقلری فطرت صحیحهمه و الهیه کتیرمک ، تاروز قیامته قدر
آارننده مشکلاتی و بغض و عداوتی اکیک ایتیه جک اولان شهوات

مادیه ایله هوا و هوسلرینه تبعاً ایشله دکاری جانیتن طولانی کندیلرینی
تقریب و توبیخ ایتک دکلده نهدر ؟ بوتصور ایتدیکمز حال « وما کان الناس
الا امه واحده » فاختلفوا ولولا کلمه سبقت من ربک لفضی بینهم فیهام
مختلفون » آیت کریمه سنک مصداق در . ایلک آیتدن اکلاشیلان شودر :
حق تعالی جل شانہ حضرتلری عوالم انسانیه نی برارکک ایله بر قادیندن
یارادوب آرم لرنده نسب و صهریت رابطه سنی اوپله قوی بر صورتده
تأسیس بویورمشدر که انسانلر بونی تذکر ایدوب دوشونمیه حریص
اولسلر ، مجرد بوتفکر و تذکر سایه سینده ، یکدیگره بیانچی اولق
شویله طورسون ، طانیشمق لازم کلدیکنی آکلاسونلردیه حق تعالیانک
بونی تقدیر بویورمش اولدیغنی ادراک ایدرلر . انسانلر بربریه طانیشه رق
کندی مرتبه لرینی ، یکدیگره قارشى قرابت درجه لرینی ادراک ایدمده بدیلر
بهمه حال بربرینه آجیر ، مرحمت ایدرلر ؛ یکدیگرینک یاردیمه قوشارلر ،
شو کوردیکمز درجه ده مهلاک اختلافانه دوشمزلر ؛ ایجاد ایتدکلری
قومیات ایله اختراع ایتدکلری هوسات نفسانیه درت ال ایله
ساریلازلردی .

صهریت مناسبتلرینی و قرابت نسبه رابطه لرینی عقله کتیرمه نک سروفائده سنی
تاریخ بیلر تقدیر ایدرلر . بوبابده آمریکا استبدال محاربه سنی مثال اوله رق ایراد
ایدم . آمریکا حکومات متحده سی اهالیسی میاننده عرق غالبک انکلیز اولدینی
معلومدر . آمریقالیلر مستقل اولمیه نی قوروبده انکلیز اردولرینی

عجم حضارتی تعبیر لرینه تصادف ایدیلز دنیلسه یری واردر . اوت
بعض مؤلفلرک بوکی شیلری عربدن ماعدا اقوامدن صادر اولدینی
حالده عربله اسناد ایتدکلری ده واردر . آنجق اونک سببی دعوت اسلام
میله یی اک اول اظهار بوتون دنیاده شو معلوم اولان انقلابات عمومی
سیاسیه واجتماعیه و اخلاقیه یی احداث ایدن فتوحاتی اک اول اجرا
ایدن عربلر اولدینی ایچون بو مدیتی اونلره اسناد ایتشلردر . قونت
هانری دو قاستری دیورکه : « عرب قبائلی - اسلامک آرملرنده احداث
ایتدیکی - وحدت بوزولدقندن صوکر ا دخیینه یکی دینته تمسکده برده ام
اولوب ربع مسکونک هرکوشه سنده بوتون اسملر میاننده عرب اسمی
برنجی مرتبه یی احراز ایتدی . و هر یری جزیره العرب عائله لرندن
برینه و علی الخصوص مجد و شرفده جمله سینه فائق اولان قریشه انتساب
ایتدیلر . تاریخده بر جوق شیلره عرب اسمی اطلاق ایدوب فلان
عائله عربدر ، فلان قوم عربدر ، فلان مدینت عربدر دنیلسمسینه سبب
بواولمشدر . حالبوکه بونلرله عرب بلادی آرمنده جامعه اسلامدن
باشقه هیچ بر واسطه یوقدی . »

بالاده کی ایضاحدن مستبان اولیورکه دین اسلام کنیسمسینه انتساب
ایده جک کافه امم واقوامک آریلغنی کیدروب بر قومیت عمومی احداث
ایتمک ایچون کلشدر و شو حکمته بناء قرآن کریم قبللرک یکدیگرله
اتلاف ایتسمه ، نفوسک تعارفنه ، حقوقک برلشمسینه ، بالجلله افراد
بیننده انواع معاملات و حقوق و محاصماتجه تساوی حصولنه باعث اولان
سیاسته متعلق بونجه اوامر و تعالیم ایله نازل اولمشدر . قرآن حکیمک
بو مقصدی تماماً استحصاله کافی اولدینی و هر هانکی زمان و مکانده
اولورسه اولسون ترقیات مدنیله ایله مدینت انسانیه تکاملنک مقتضی
اولدینی خصوصات ایله معا کسه ایتدیکنی و ایتیمه جکنی بر آز
صوکر ا بیان ایده جکنز . آنجق بومشله یه کیرمندن اول شونی ایضاح ایتکم
ایستزکه دین اسلام بالجلله اهل اسلام آرمنده دیگر روابط مقامنه
قائم اولق اوزره عامه مسلمینی کندی آرملرنده احداث ایتدکلری
روابط قومیت و علائق عصبیتی اونو تمیه سوق ایدرک « اخوت
اسلامیه » یی اقامه ایلشدر :

کتاب حکیمک آیات کریمه سی ایچنده « ان هذه امتکم امة واحدة ،
« وان هذه امتکم امة واحدة » آیتلری کی امت اسلامیه نك وحدتی
تنصيص ایدن آیات کریمه بولونمقلده قالمایه رق قردشلق دینی اولان
« انما المؤمنون اخوة فاصلحوا بین اخویکم و اتقوا الله لعلکم ترحمون »
آیت کریمه سی کی وحدت مسلمیندن عبارت اولان رابطه عمومی دن
دها بلیغ بر معنی افاده ایدن آیت کریمه ده واردر .

ایشته بو آیت کریمه نك مقتضیاتی تحقیق ایچون رسول اکرم
صلی الله علیه و سلم افندیمر حضرتلری اجناس واقوام مختلفه دن اولان
مسلمانلر بیننده قرداشلیق تأسیس ایتیمه باشلا یوب اخوت اسلامیه

صورت قطعیه ده مغلوب ایدنجه اوزمانکی انکلتزه قرالی محارب اردولره
امداد کوندریلرک انکلتزه حکمنک ممکن و غیر ممکن وسائط ایله ایکنجی
دفعه اوله رق بر جدیدده اقامه و تأسیسی امر ایلشدی . آنجق لوردلر
قارده سی طویلانوب اوزمانک باش و کیلی اولان « ویلیام بیت » موقع
خطابه کچرک : « اقربالریمز و عجمه زاده لر مزله محاربه ایتدیکنمز
آرتیق یتیمی ؟ اونلری بر اقوب بزم ییانجیمز اولان اصل دشمنلر مزله
جنگ ایده جک زمان حلول ایتدیمی ؟ » دینجه ایشک رنکی دکیشدی .
باش و کیل انکلیزلره - حکومت قارشو خروج ایتمش اولان - امر بقایلر
بیننده کی قرابت ونسبی ذکر ایتکله مجلس هان تکلیفی قبول ایتمش
و قرالارینک آرزولرینه ، اصرار لرینه رغماً قرداشلری اولان بو عاصیلرک
مقاتله سندن کفید ایدرک استقلال لرینی قبول ایتیمی قرداشدر مشلردی .
انسانلر بیننده کی ایلمک نسب باغلرینی و ایلمک انسانلق رابطه لرینی
اولدینی کی اقامه ایتک دائرة امکانده اولایدی ، البته قرآن کریم امم
بشریه یی بونلره دعوت ایده جک ایدی . لکن قرآن کریمک منزلی
اولان خلاق علیم حضرتلری بورا بطیه فساد عارض اولقله برابرینه
خلقی قبللرینی جمع ایده جک وسینه لرندن ییانجیلق آثارینی محو ایده جک
برشینه دعوت ایتدی ، و کاه موعظه لری ، کاه تهذیب اخلاقی ، کاه
شئون اجتماعیه یی مقوم آیات منیفه یی ، کاه سیاست نظاملرینی و اداره
قانونلرینی تقریر کی خصوصاتی جامع بر کتاب جلیل اوله رق قرآن
کریمی ازال بوبوردی . زیرا اولجده سویلدیکنمز کی هیچ بردینک
شو صایدیمز سیاست انواعی مشتمل اولمادقجه امملر آرمنده بر
قومیت مشترکه احداث ایتسمه امکان یوقدر . اسلامدن اولکی ادیانک
بر قومیت صحیحه ثابته ایجادندن عاجز اولسی تعالیمک اکثری و یا
کافه سی یالکنز تهذیب اخلاق و تصفیة نفوسه عائد اولمشندن ایلری
کلشدر . شئون سیاسیه ایله تعاملیه کلنجه اوادیانک بونلرله علاقه سی
یوقدر . مکرکه توراتک بعض عباراتی آرمنده نادراً تصادف ایدیلن
احکام اوله .

شئون اسلامیه ده دار اثر یازان تاریخ مؤلفلری بونکته یی ادراک
ایتشلردر . بونلر مسلمانلردن ظهور ایدن بالجلله اطوار و شئون
صورت عمومی ده اسلامه اسناد ایدرک « مدینت اسلامیه ، اختراعات
اسلامیه ، نقوش و منربنات اسلامیه ، حضارت اسلامیه ، فنون اسلامیه ،
ادبیات اسلامیه ، فتوحات اسلامیه ... الخ ... » دیرلر . بوکی سوزلری
اک زیاده تاریخ اسلامی تعمیق ایدن اوروا کتابلرنده کور یورز . بونلر
عرب ، عجم ، چرکس ، کرد ، تورک دوللرینی بر برینه مزج
ایدرک هپسنی « عالم اسلامی » دینلن مجموعه واحده و امت معینه
اجزاسندن بر جزء اعتبار ایدرلر . بو دولتلردن برنده ظهور ایدن
فنون ، صنایع ، مخترعات ، احکام و نظاماتدن ، یا خود بو دولتلردن
برینک یایدینی فتوحات ایله احداث ایتدیکی انقلابات عمومی دن بحث
ایتدکلری صیره ده بونلرک کافه سی بو دولتلره امت اسلامدن بر رجزه
اولملری اعتباریلله اسناد ایدرلر . هان هان چرکس مدینتی ، یا خود

فدای جانہ آمادہ اولمترینہ سبب دہ ایشته بودر. ہندہ، جاوایہ، افریقا۔ دہ کی بربریلرہ، سودانیلرہ وسائر مسلمانلرہ دہ عطف نظر ایدیلرہ اولنلر دہ مصریلر دین فرقسز اولدینی کورولور. اطراف ارضہ بربرندن اوزاق قالمش اقوام اسلامیہ نک نیجہلرینی کورورزکہ آرہلرندہ کی مناسبات مادیہی احیایہ صرف غیرت ایدیورلر. مثلاً ہندیلر معمولات تورکیہ و مصریہی مملکتلرینہ جلب ایلہ اوغراشیورلر. بونک سبی خصائص عنصریہ و مزایای مختلفہ قومیلرینی کندیلرینہ اونوتدیرمش اولان وحدت اسلامیہ و قومیت دینیہ دہ کی اشتراکارندن باشقہ بر شی دکلدرد.

*
*
*

بوپوک، کوچک اوروبا اقوامنک علی الاکثر سلاح محارباتنہ منجر اولان اقتصاد محاربلرینی ہرکون کوزمزلہ کوروب او قویورز. بونلر دہ دین، تالیف قلوبہ و یکدیگرہ قارشہی مرحمت حسلرینی اوپاندرمہیہ قادر اولہ مامشدر. زیرا دینہ بر استقامت قومہ و یروب اسلامک یایدینی کی قومیتہ استقامت دینیہ و یرمہ مشلدرد. کذلک اونلر دہ عمومی قومیتلر دہ اوکا داخل اولان کوچک قومیتلری یکدیگرک شرنندن قورویہ مامشدر.

و بتفرقہ و تفراق باری تعالی جل شانہ حضرتلرینک «ومن الذین قالوا انا نصاری اخذنا ميثاقهم فنسوا حظاً مما ذكروا به فاغرينا بينهم العداوة والبغضاء الى يوم القيامة» آیت کریمہ سندہ کی وعدہ سبحانیسی تمام اولونجہیہ قدر بویلہ جہ دوام ایدوب کیدہ جکدر. ایشته خرستیان اقوامک تراحم ومؤاخات کی تورات وانجیل آیاتندہ وارد اولوب محافظہ سی ایچون جناب حقہ قارشہی عہد و میثاق آتندہ بولوندقلری حالہ بونلری اونوتملری اللہک غضبی اوزرلرینہ جلب ایتشدرد. اونلر بوعہد و میثاق دن عدول ایتکلہ کرک کندیلری، کرک باشقہلری اوزرینہ قبائسی ممکن اولمان شر قابولرینی آچمشلر و بشر ایچون قیامتہ قدر لہیب جانشوزی سونمہیہ جک بر آتش یاقشلدرد. جاب حقلک «الذين يتقضون عهد الله من بعد ميثاقه ويقطعون ما امر الله به ان يوصل ويفسدون في الارض اوتك هم الخاسرون» آیت کریمہ سندہ نقض عہد ایدنلرہ وامرالہیسی موجبہ یایدار اولمق لازم کلن

رابطہ سی توثیق خصوصندہ یالککز امت عربیہ افرادینہ اقتصار بویورمدیلر. بلکہ کندی عہد جلیل رسالتلرندہ دائرہ اسلامہ داخل اولان افراد بینندہ ہرہانکی جنس و قومدن اولورلر سہ اولسونلر عقد مؤاخات بویورمشلدرد. بوبادہ سیرت طاہرہ نبویہ آتیدہ بعضلرینی ذکر ایدہ جکمز شواہد وادلہ مؤیدہ ایلہ طوب طولودرد.

شہسز شو ذکر ایتدی کمز طرز دہ کی اخوت دینیہ ہیچ کیمسہی کندی جنسیتندن چیقارمہ جنی کی ہیچ بر مسلمان دہ مزایا و خصائص قومہ سندن بوسبتون تجرید ایتز. یالککز شوراسی دہ ثابت و معلومدرکہ دین اسلام دائرہ منجیہ سہ داخل اولان عناصر واقوامی مسلمانلرہ چیزدیکی پروغرامہ توفیقاً بربرینہ یاقلاشدرمش و اہل توحید میاندہ طوتمشدر. بویورغرامہ دہ اجناس واقوامہ بر استقامت دینیہ و یرمکدن عبارتدر، کہ دیگر ارباب ادبانی یکدیگرندن تفریق ایدن «دینہ قومی بر استقامت تمین ایتک» قاعدہ مشومہ سہ طہان طہانہ ضدرد. بوقاعدہ البتہ والبتہ کندی سہ تمسک ایدن ام اسلامیہی کونک برندہ طہارمہ طاغنیق ایدہ جکدر. دین اسلام ام واقوام مختلفہ نک ہرہا کی سمنک ایچنہ کیرمش ایسہ کتابیلہ، عباداتیلہ، احکام تعاملیہ سیلہ، اخلاق و آدابیلہ تعاطف، تناصر معانیسی کی لفظ اخوتک جامع اولدینی معانی ارتباطی تقریر ایدرک کیرمشدر. بومعانی نی آیات قرآنیہ نک بوتون حرفلری آرہ سندن و تراکیبی ایچندہ مندمیج بولورز. بناء علیہ ہیچ بر امت اسلامیہ نک دیگر امت اسلامیہ لسان نزاعندن، تجارت رقابتندن، عنصریتی محافظہ دن طولانی حرب ایتدی کی سیلمیورز. بوندن شو موضوع بحث اولان ام اسلامیہ نک جنسیت و قومیتی محو اولدی مناسی چیقاریلماسون. عناصر واقوام بدایت اسلامدن بری موجود ایدی، حالادہ اولدینی کی موجودرد. ینہ مصرلی، تونسلی، جزائرلی، عجم، افغان، سودان، تورک، چرکس، بربری، چینلی، ملاوی، ہندلی وار ایدی. لکن تاریخ زہ کوستریورکہ بو امثلرک ہر برینک کندیہ مخصوص قومیتلری و میزاتی اولمقہ برابر ینہ ہیچ بر دفعہ اقوام سائرہ دہ، مثلاً اوروبایلر دہ اولدینی کی سبب نزاع اولان شیلر بونلرک آرہ سندن بادی نزاع اولما مشدر. بونک دہ سببی آرشد بر دیغہ زہ قومیتہ مسلمانلرک بر استقامت دینیہ، اقوام سائرہ نک دہ دینہ بر استقامت قومہ و یرمش اولمزلرندہ بولورز. دہا زیادہ ایضاحات آلمق لازم کلیر سہ امت مصریہیہ نظر عبرتہ باقق کافی در. تحقیقات تاریخیہ ایلہ ثابت اولدینی اوزرہ دین اسلامی مصر دہ کی قبیلرک دہ بر جوغی قبول ایتش ایکن نصرانیہ دہ قالان اخوان قومی عربدن، تورکدن، چرکسدن اولان اخوان مسلمینہ تفضیل و ترجیح ایتک اورادہ کی جماعت اسلامیہ دن ہیچ برینک خاطر و خیالہ بیلہ کلز. امت مصریہ نک بوتون اقوام سائرہ میاندہ مقام سلطنت عثمانیہیہ تعلق و ارتباطیلہ مشہور اولمسنہ و وطنداش و عرفداش لری اولان خرستیانلرک مصالحہ مخائف ولسہ دخی ینہ دولت عثمانیہیہ محبت و نصرت اوغورندہ

رشته محبت والفتی قطع ایدنلره قارشى وعد ایتدیكى خسران مبین ایشه بودر .

ابن کثیر بالاده کی « فاعربنا بینهم العداوة والبغضاء . » آیت کریمه سنده کی « اغراء » دن بحث ایدرکن بونک اهو وشهوات مختلفه اولدیغنی سویلیور . نصاری کتاب الله وانه کی وصایای حکمانه به تمسک ایدهیدیلر بواهو وشهوات چوقورلرینه دوشوب هلاک اولمازلر، او آولی آتشاریه یاغازلردی ؛ بلکه بالعکس قلبلری مؤتلف، سوزلری متحد اولور ؛ طائشماق ، سوشمه مک ، چارپیشمهق کی خصلتلر یرینه سوشمک، یکدیگره آجیمق و یاریم اتمک کیلری قائم اولوردی که بوده « ولو انهم اقاموا التوراة والانجیل وما انزل الهم من ربهم لا کلاوا من فوقهم ومن تحت ارجلهم » قول کریمک مصداقیدر . آیت کریمه ده - الله اعلم - دینلکم ایسته نیلیورکه : بونلر بوکتب مطهره ده کندیلرینه ازال اولنان احکامه تمسک ایدوبده خوفه بدل آرالرنده امنیت قائم اولسه مسالمت غالب وحسن الفت یایدار اولور . بونک نتیجه سی اوله رقدده چفتلریله چوبوقلریله راحت راحت اوغراشه بیلیر، بمشلی بول اشجاردن ، حاصلاتی برکتلی اکیلردن طوپراقلری خالی قالمالردی . اسلامک مسلمانلر آرسنده تأسیس ایتمش اولدیغنی روابط محکمه ایله هر قومیتک فوقنده اولان قومیت دینه نک درجه سی ادراک ایده . بیلیمه من ایچون علیه الصلوة والسلام افندیمر حضرتلرینک « مثل المؤمنین فی تراحمهم وتواصلهم کمثل الجسد اذا اشتكى عضو منه تداعى له سائر الجسد بالسهر والحمى » طرزنده کی حدیث شریفلری تأمل ایتمه من کافی در، که « یکدیگره قارشى مرحمت و مربوطیتلری اعتباریله مؤمنلر بر جسد کی در . اوجسدک برعضوی متألم اولورسه اعضای سائرته نک کافه سی حرارت ، اویقوسزلق کی اعراض کوسترمک صورتیله او اله اشتراک ایدر . » مأل عالیه سنده در . ایشه اسلامیتک تأسسندن اعتباراً کوروان روح بوروحددر . ایشه خاتم البیین وامام المرسلین افندیمر حضرتلرینک امتی بوروح ایله تمیز ایتمشدر .

شبهه یوقدرکه جنسیتده ، لسانده ، تمایلاتده یکدیگره مخالف اولان وارهلرنده اسکیدن بری ارتا منتقل برحوق کینلر وخصوصه متلر حکم سورن متعدد امترک قلوبنی جمع وتالیف ایده بیلیمک بشرک طاقت کتیره . بیله چکی ایشلردن دکلدر . ایشه بونک ایچوندرکه جناب حق « هو الذی ایدک بنصره وبالمؤمنین والف بین قلوبهم ولكن الله الف بینهم انه عزیز حکیم . » آیت جلیله سنده کورمکده اولدیغمز وجهله بوتوفیقی علیه الصلوة والسلام افندیمر حضرتلرینک حقنده کی نایتماهی نعمتلرینک مقدمه امتاننده ایراد ایدیور .

بونکله برابر « واعتصموا بحبل الله جميعاً ولا تفرقوا واذکروا نعمه الله علیکم اذ کنتم اعداء فالف بین قلوبکم فاصبحتم بنعمته اخواناً وکنتم علی شفا حفرة من النار فانقذکم منها » آیت جلیله سنده کی نعمت ایله جناب حق یالکز قوم عربی مراد بورورمیور . زیرا آیتده کی

خطاب الهی طوغرودن طوغرییه اهل مدینه دن اولان اوس ایله خزرجه عاند اولقله برابر باقیلمایدرکه آیت ناصیل بوتون مؤمنینه عام برخطاب ایله باشلائیور : « یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله حق تقاته ولا تموتن الا واتم مسلمون . » ؛ صوکرنا ناصیل « كذلك یبین الله لکم آیاته لعلکم تهتدون . » نظم جلیله کوردیکمز طرز حکیمده بیتیور . یوقاروده ذکر ایتمشدک که جناب فاطر حکیم شریعت قرآنی او شریعتہ سالک اولانلر آرسنده بر دین اخوت قیلیمش وبونک ایچون قرآن کریمی سیاساتک انواعی شامل بر کتاب مبین اوله رق ازال بویورمشدر . لکن ایضاحه محتاج دکلدرکه لسانلرک قومیتلری تکوین خصوصنده بویوک برتأثیری واردر .

یوقاروده ذکر ایتدیکمز وجهله بر طائفه نک افرادی ، یاخود طوائف مختلفه آرسنده قومیت تأسیسی ایچون شرائط متعدده نک وجودی ضروری ایدی . بناء علیه وقتاکه قومیت اسلامیه نک روابط جنسیه وعصیبات جاهلییه برنی طومسی مراد ایدیلدی ؛ بوقومیت اسلامیه نک تحصن واستقراری ایچون دخی برطاقیم ارکان وشرائطک وجودی ضروری کورولدی .

بز بوشرائطدن برقسمنی یوقاروده سولیمشدک . بوراده قیمت واهمیتی اولجه سولیمش اولدقلر مزدن کری قالمیان یالکز بر رکن حقنده سرد مقال ایده جکیزکه اورکنده لساندن عبارتدر . لسانک انقلابات وتحولات روحیه وفکریه ده کی تأثیری مناقشه کورتورمه من بدیهاتنددر . ذاتاً علوم اجتماعیه متخصصلری بونک جهت نظریه سی بیلدیرمشلرددر . بوخصوصده اطرافلیجه معلومات ویرمه یه قالفیشمق بزى علی العجله قاره لامقده اولدیغمز بومقاله نک صددی خارجه چیقاره جنی ایچون سوزی اوزاتمایه جفز . یالکز تصدیق ایچون ادله وبراهینه احتیاج کورولیه جک بعض حقایق ایرادیه اکتفا ایده جکیز .

کوزله کورولن حادثه لردن اولدیغنی وجهله هیچ برانسان یوقدرکه ، باخصوص زمان طفولیتدن وحداثت سنندن اعتباراً ، برلسانی اوکره نمش اولسونده اولسان کندی روحنده وفکرنده اصل اولسانک صاحی اولان امتک مادیات ومعنویاتی آز چوق آکدیمره حق بر طساقیم آثار وجوده کتیرمش اولماسون . ایسترسه کز مثلاً اوزون زمان بر قسمنه انگلیزجه ، دیگر قسمنه ایسه فرانسیزجه اوکره دیلش اولان ایکی صنف اطفالی بربریه مقایسه ایدیکز . صوکرنا بومقایسه یی اولکیلرک اخلاق ومعا . ملانیله ایکنجیلرینک کی آرسنده یوروتکیز . اوزمان نتیجه یی رأی العین کورورسکیز .

بو آثارک الک کوزه چاریان وک قولایله حصوصه کلنی ایسه

سندن بری یکی بر طریقه سلوک ایدرک قیزلرک مجبوریت تحصیل تاسیس ایتدی. بو قیزلرک بالطبع یالکیز فرانسه لسانی اوزره تحصیل کوره. جکلردی. فرانسه نك بوندن مقصدی قیزلری حدات سنلرنده کندی بویاسنه بویایوب کندی ایله دکیشدیرره ک ایستهدیکی قابله صوقدینی انسال آتیله آنالرینه اعتماداً طویه طویه راحت اویقوسنه دالمق در . او تاریخلرده جزائر والی عمومیسنک مستشاری موسیو لوسیانی ایله مصرده کوروشمشدم. بو آدم الک قورناز واک دساس رجال سیاستدن اولوب کندیسینی ۱۹۰۴ سنه سنده جزایرده انعقاد ایتش اولان مستشرقین مؤتمرنده طانیشمدم. اونک جزائرده کی سیاست شدیده سنی تقبیح واورا اهالیسنی رأی العین مشهودم اولدینی اوزره ترقی وتعلیمدن محروم ایتک اوزره صرف ایتدیکی مساعیدن طولای کندیسنه لوم ایدر طوروردیم . مصرده بی زیارت ایتدیکی زمان کندی عقلنجه بی تبشیر ایتدیکی شی، کندی همشله جزائرلی قیزلرک تحصیل مجبور ایدیلدی مسئله سی اولدی، اوزمان کندیسنه: هانکی لسان ایله؟ دییه صوردم. — بالطبع فرانسه زجه اوله رق ! . . .

دیدي . بونک اوزرینه درحال کندیسنه :

— ایشته شیمدی جزائرده کی مسلمانلری ایستهدیککز حاله قویه بیلدیککز . . . جوابی ویردم .

اک آجیق عبرت آله حق شیلردن درکه: فرانسه، عربی لسانی او طرف اهالیسی بینده مستعمل اولدقجه اونلری بربرینه دوشورمک و رابطه لرینی چوزمک قابل اولدینی کورونجه اصل بربریلری شفاهاً و تحریراً بالجمله معاملانده کندی لسان ولهجه لرینی استعماله تشویق ایتیه باشلادیلر . بوندن مقصدلری کرک لسان عربینک، و کرک دین اسلامک بونلرک آره سنه اقامه ایتدیکی اخوت اسلامیه برلکنه قارشى کلکدر . شهسز فرانسه سیاسونی بوهمتلر سایه سنده مقصدلرینک چوغنه نائل اولمشلردر . زیرا صوک وقتلرده اون اوچ غرضدن بری اسلامک عرب، بربری دیمه دن آره لرنده تاسیس ایتدیکی مؤاخات استادکاهلرینی برر بر چوزمه یه باشلادیلر . بو ایکی قومک افرادی آره سنده ایقاد ایتدکلری بغض و عداوت آنشلی و بربریلرده قرداشلری اولان مسلمان عربلره قارشى کین و خصومتی احیا ایتک سایه سنده بو ایکی عنصری طارمه طاغین ایتدیلر . بویکی طاقیم اهالی بی آیرمق و یکدیگرندن اوزاق طوتمق سایه سنده فرانسه حکومتی بیلسه کز نه کی مقصدلرینه نائل اولدی ! . . .

لسانلرک نفوس بشریه ده نه کی روابط احداث ایتدیکی، انسانلری بربرینه بکزمک ایچون نهلر یایدیغی، لسانلرک قومیات دینه نك الک قوی شرطلرندن اولدینی ادراک ایچون یهودیلرک صهیونیلر قواعدینی وضع ایله قرون عیدده نك قبرنسیانه کومدیکی وحدت دینه و قومیت یهودیلرینی احیا ایچون ال اله ویردکلری تاریخن بری نهلر یایدقلرینه باقی کافی در .

چوجقلره کیجه کوندوز او قودولان شیلر واسطه سبله لسانلری تعلیم ایدیلن قومک محاسنه ، مکارم اخلاقه ، حسن ایتیه و سائر بو کی قلبی جلب و اماله ایده جک خصوصاته دائر فکرلر ویرمک نتیجه سی اوله رق لسان اصحابنه بر میل حاصل اولمسیدر . بعض عرب اقوامی صاحبسز قالب تربیه لری اهل ایدلیدیکی صیره ده، لسانک نفوسه اولان تأثیرینه آکام بولونان اوروپا اقوامنک اونلره صوقولمسنده کی سر و حکمت ایتیه بواولدینی ظاهر در . زیرا نفوس انسانیه سن طفولیتده بی بیاض برقاش پارچه سی کی اولوب کنجکلرک تربیه لسانیه بویاخانه سنده آلدینی بویالرک ایزی زائل اولماز و اونی صولدورمقده زمانک هیچ بر تأثیری کورولمز .

بو اوروپالیلر عربلره و باخصوص ممالک عثمانیه ده کی عربلره صو . قوله رق اک باشده لسان عربی تعلیمی اولق اوزره درلو درلو تشویق آمیز شیلرله قلبلرینی استعماله ایتدیلر . اجنبی مکتبلری خرسیتیان، مسلمان اولاد عربله طولدی . بو مکتبلر جنس ، تعلیم ، تربیه اعتباریه مختلف اولدکلری قدر سبب تاسیسلری اولان مقاصد اعتباریه ده مختلف اولدینی و هر مقصد اوغورنده میلیونلرجه لیرالر صرف ایدلیدیکی ایچون بو اختلافه تبعاً نتایجده بالطبع مختلف چیقمشدر . لکن شو قدرینی سویله یه بیلیرک بو نتایج مختلف اولمقله برابر غایه و ثمره اعتباریه اتحاد ایتمشدر . زیرا نتیجه ده امت عربیه دن عصمت الهیه ایله محفوظ اولیانلر طوغرو بولدن صایمش و باخصوص سیاسی اولان میللری ، شربلری ، آرزولری آنلری کندی بویاسنه بویایوب مؤسس و معلملرینک آرزو ایتدیکی شکله صوقش اولان مکاتب اجنبیه ده اخذ ایتدکلری تلقیناته کوره اختلاف ایتمشدر .

شو صوک سنه لرده ایچمزدن جوق کیمسلر عربستانه سیاحت ایتدکجه بر قومک ناصیل اولوب ده کیمی فرانسه یه ، کیمی روسیه یه ، کیمی آمریقایه ، کیمی ایتالیا یه ، کیمی انگلتره یه میال جماعات مختلفه دن تشکل ایده بیلدیکنه تعجب ایدردی . حالبوکه سبب اصلی بیئلر بوکا تعجب ایتزلردی . حق تعالی عرب قومک سواد اعظمی محافظه ایدوب ده اوروپا مساعیسنک شریفی، او مکتبلرک اجنبی بویاسیله بویامش اولان جماعات قلبیه یه قصر ایتمه مش اولایدی ، تهلکه وفلاکت البته جوق ودها بویوک اولوردی .

فرانسه نك جزائرده عربک پاک و تریه اولان نفوس اسلامیه سنی شهوانی و حیوانی فرانسه ارواح خبیثه سنه تحویل ایچون نهلر یایدیغی، لسانی جزائرلیر آره سنده نه راده لر قدر نشر و تعمیم ایتدیکی کورنلر لسانلرک نفوس اوزرنده کی درجه تأثیرینی کوزلریله کورور کی اولور و اوروپالیلرک کندی لسانلرینی دیگر اقوام آره سنده نشر ایچون ابراز ایتدکلری سخاوت مسرفانه نك سرنی آکلامش اولورلر .

فرانسه حکومتی جزائرده بونجه پارلر ، امکلر صرف ایتدکن صوکراینه او دیار اهالیسنی آرزو ایتدیکی حاله کتیره مینجه آتی

آثاره مطلع اولمقلنگز ایجاب ایدر . اوزمان سوزمنی مؤید اوقدر
دلیلار کوره جکسکز که آرتیق نه شهیه ، نه ده مناقشهیه محل قالمایه جقدر .
شود کر ایتدی کمز ادوار ماضیه ده لسان عربیه اهمیت ویریلیوردی .
حتی یوقاروده سوبلدی کمز وجهله بولسان اوزره یازیلش آثاری
آ کلایه رق اوقورلر ، کتاب اللهی مألنه وقوف شرطیه تلاوت ایدرلردی .
نمازه قالدقلری وقده قرآن حکیمدن : نفسلری هوسات فاسده دن منع
ایده جک ، فسادیه یوز طونان اخلاق تصحیح واصلاح ایله جک
آیات جلیله یی اوقورلردی . جناب حقه نضرع ونیاز ایده جکلری
زمان بودعالری کذلک مضمونه مطلع اولمق شرطیه عربیه ترتیب
ایدرلردی .

بونک سببی ایسه علیه الصلوة والسلام اقدیمزه نازل اولان قرآن
کریمک ، تحصیل کورمه مش بعض کیمسه لر طرفندن ادعا اولوندینی
وجهله یالکز معانی اولیوب ، الفاظ ایله برابر معانی اولدیفنه ایمان
واعتماد ایتش اولملری در .

أوهت ، قرآن بوکون مصاحف شریفه دن تلاوت ایتکده اولدیغمز
عبارات عربیه در . اسلامک بدایت ظهورندن بری کیمسه چیقوبده
« قرآن بو عباراتک یالکز معانی در ، الفاظی دکلدر . » سوزینی
سویله مه مشدر . قرآن کریم بر جوق یرلرنده بو حقیقتی بیان ایتمشدر .
« لسان الذین یلحدون الیه اعجمی وهذا لسان عربی مبین - بلسان
عربی مبین - وهذا کتاب مصدق لساناً عربیاً » .

جای مناقشه دکلدر که تلاوت ایتکده اولدیغمز بو عبارات عربیه
اللهک علیه الصلاة والسلام اقدیمزه کوندرمش اولدینی کتاب مبینی
وقرآن حکیمی در . طبعی بویله بر اعتقاد ، مسلمانلری بو الهی کتاب
نزهتک لسانی اوکرتمه یه سائق اولور . زیرا بو لسان ، خاتم الانبیانک
لسانی ، کتاب کبری انک لسانی در . فی الحقیقه مسلمانلر لسان عربی مجرد عرب
اسمیه مسمی بر قومک لسانی اولدینی ایچون اوکره نیورلردی . لسان
عربک ، لسان عبرانیده کورمش اولدیغمز وجهله ، ایکی خصوصیتی
واردی : اولاً ، اجناس سائریه قارشى احراز تمایز ایدن عربلرک مزایا
ومشخصاتی جهلندن ایدی . ثانیاً ، اسلامیتک وجوده کتیردیکی ولسان
قرآن ایله بوتون عالم انسانیه تبلیغ ایلدیکی قومیت دینه نک لسانی ایدی .
ایشته مسلمانلر لسان عربی بو اعتبار ایله تعلم وتدریس ایدرلردی .
هم عربلردن ماعداسنک بولسانی اوکره نملری ، دین اسلامه کیرملرینی
متعاقب باشلا ییور یوردی . آفریقانک الک مجهول گوشه لرینه ، سودانک
الک هجری طرفلرینه کیدرسه کز کورورسکز که اوراده کی افراد مجوسی
بولوندقجه لسان عربدن برکله بیلمز . شرف اسلام ایله مشرف اولور
اولماز الله کاغد ، قلم آله رق اول عربی حروف هجائی ، صوکر کلمات

.*

کورویورسکز که لسانلر ، نفوس بشریه اوزرنده بیوک بر تأثیری
حائزدر ، برحاله که ، هرکون تاریخده کورولن اکثر انقلابات اجتماعیه
وسیاسیه سبب لساندر ، دیمش اوله ق ، افراطه وارمش اولماز . یوقاروده
بیان ایتدی کمز اوزره دین اسلامک مقصد عالیه ، بتون اسلام
امتلرینی یکدیگریله طائیشدیره جق . برلشدیره جک ، سائر بتون
قومیتلری اونوتدوره جق بر قومیت دینه وجوده کتیرمک اولونجه لسان
عربک ناصیل اولوبده بتون جهان اسلامده انتشار ایتدیکنی اکلامق
بزم ایچون قولایلاشیر . هر مسلمانک آیات قرآنییه وادعیه ماثوره دن
هیچ اولمازه عبادتی ادا ایده جک ، اللهنه مناجانده بولونه بیله جک
قدر لسان عربییه وقوفی واردر . مسلمانلر حیات اسلامک ایلاک
دورلرنده اوقودقلری آیات کریمه یی ادراک ایده رک اوقورلردی ؛
ایتدیکلری دعائوک نه دیمک اولدیفنی بیله رک ایدرلردی ؛ دیکله دکلری
خطیبیلری نه سوبلدی کلرینی آ کلایه رق دیکلرلردی . بونلرک
لسان عربی اوکرتمه لرندکی سبب یالکز بو لسانک او حکومت
اسلامیه نک لسانی اولمسی دکلدی . زیرا بر جوق حکومت اسلامیه ظهور
ایتشدی که ، عربلرله کندی آرملرنده مسلمانلقدن باشقه وجه اشتراک
اولماقله برابر ، اجرای حکومت ایتدیکلری عصرلرده لسان عرب هم
حکومتلرینک لسان رسمیسی ، همده بوتون طبقه ده کی معلم ومتعلملرک
لسان تدریس وتحصیلی ایدی . لسان عربک بوسوبلدی کمز دورلرده
احراز ایلش اولدینی کمال ترقی ایسه میدانده در . اصل شایان حیرت
اولان جهت شودر که ادبیات عربیه یه قیمت ویرن آثارک قسم اعظمی
عربلرک دکل ، بلکه عربلرله قومیت دینه دن باشقه برشیده مشارک
اولمان دیکر برطاقیم اقوامک ایدی . اگر بو خصوصده یقین پیدا
ایتک ایسته یورسه کز لسان عربک تاریخ وترقیاته وآل بویه . دولت
سلاجویه ، دولت اکراد ، طوائف ملوک دورلرنده تألیف اولونان

عربیہ کی اوکرہ نمہ یہ باشلار، نہایت قرآن کریم آیت و سورہ لہی تلاوت ایدہ بیلہ جک حالہ کلیر .

جہالتہ لری جملہ مزجہ معلوم اولان سودانلیلر بیلہ لسان عربی ، قرآن حکیمک معانیسی قبلرینہ نفوذ ایدہ بیلہ جک درجہ دہ، اوکرہ۔ نیورلر . حالہو کہ کندی لسانلریلہ دہ قرآن وحدیثی تعلیم و تعلم ایدہ بیلرلردی . بونکہ برابر کورولبورکہ تمایلات روحیہ وعقاید دینیہ لری سوبیلہ لسان عربی کرکی کبی اوکرہ نمہ یہ انہماک کویستریورلر . شاید دین اسلامہ داخل اولان املر اسکیدن بری « قرآن معانی در ، الفاظ دکلدر، هرامت ایچون دینی، قومیت بویاسیلہ بویامق لازمدر .» دیمش اولسار ایدی، اسلام ملوک وامراسی ایچون قلوب مسلمین اوزرنده تصرف ایتک وبوقدر متباین اقوام واجناسی حکملری آلتنه آلمق قابل اولامازدی . سلطان سلیم مرحوم نہ درجہ لردہ احترام واجلالہ شایاندر !

..

اوروپادہ کی ملحد محررلرک ہذا نلرینہ قائل اولان بعض قارئلر « دین هیچ بر زمان قومیت تشکیل ایدہ مز . بناء علیہ دینک قومیتہ منقاد اولسی ضروری در . » مطالعہ سندہ بولونہ بیلرلر . بز بوکا جواباً دیرزکہ: ادیانک بر قومیت دینیہ وجودہ کتیرہ میہ جکی طرزندہ کی ادماک بطلاتی یوقارودہ سوبیلک . بوخصوصہ ادلہ قطعہ در میان ایتک وبونک ادیان سماویہ حقندہ وارد اولہ بیلہ جکنی ایضاح ایلک . بونکہ برابر اوروپادہ کی ائم نصرانیہ نک مختلف قومیتلری کندی اطرافندہ طویلایہ جق ، قائلری دوکولمکدن منع ایدہ جک ، حقوق عمومیلری کافل اولہ جق بر قومیت عمومیلہ نک وجودینہ نہ درجہ لردہ متحیر ومشتاق اولدقلری تاریخ بزہ برچوق حادثہ لریلہ کویستروب طوربور . قرون وسطی تاریخی قاریشدیرہ جق اولورسہ ق میلادک اونجی عصرندہ ظهور ایدن مقدس روما دولتی کورورز . بوضورتلہ تسمیہ سنہ سب ایسہ لاتین وجرمان قوملری آرمہ سندہ کی عداوت قدیمہ واغراض شددیدہ رغماً جرمان قراللرندن بریسی او دوردہ بر وحدت دینیہ (قاتولیک قومیتی) وجودہ کتیرہ میہ موفق اولمشیدی . بو وحدت ایکی امت آرمہ سندہ کی تفرقہ لری برطرف ایدہ جک، قومیتہ عائد بوتون احترام صاتی اونوتدیرہ جقدی . ملوک نصرانیہ نک تبعہ سی اوزرنده نفوذ روحانیسی اولیہ رق بونفوذ یالکز پایاہ منحصراً اولدینی ایچون جرمان قرالی « بویوک اوطو » پاپانک کندیسہ رومادہ تاج کیدیرمسی طلب ایدی، کہ بوحرکتیلہ آرمہ لرنده قومیت دینیہ وجودہ کتیرمک صورتیلہ ایکی بویوک امتک توحیدنی مراد ایدیوردی .

تاریخہ وقوفی اولانلر بویلہ بر قومیت دینیہ نک موجودیتندن حاصل اولان نتایجی تسلیم واعتراف ایدرلر . اکر بر قومیت ، اسلامدہ اولدینی کبی ، متین برطاقم اساسلر اوزرینہ بنا ایدلش اولسیدی نہ موجودیتی متأثر، نہ قوت ومکنتہ خلل طاری اولور ، نمدہ ہر ایکی ملت یکدیگرندن آرلدینی آندن اعتباراً شاهد جریانی اولدیغمز اولیم ومزعج حادثہلر وقوع بولورو بردہا تقرب واشتلافہ منقلب اولسی احتمالی اولیمان تباعد حصولہ کلیردی . بونک سببہ کلنجہ : پاپانک نفوذ وسلطنت روحانیہ یی تماماً ید انحصارینہ الہرق حکمدارانک عظمت وسطوت حاکمیتلرینہ صاحب اولہ بیلہ لری نک انک طرفندن تنوید ایدملرینہ وابستہ قلمسی آرمہ لرنده اختلاف ، جدال ، کین ، نفرت ، نزاع کبی برطاقم احوالک منشأ ظهوری اولش وعصرلر جہ تمدادی ایدن بو حالات نہایت ہر ایکی امتک پارچہ لئمہ سنہ سبیت ویرمشدر . حالہو کہ بز قطعاً امینزکہ اکر بو اقوامک ، کندیلری قویم بر سیاست اوزرینہ جمع وتالیف ایدوبدہ ششون اجتماعیہ وادیہ لرنده وحدت حصولہ کتیرہ جک، آرمہ لرنده تأسس ایدن بویکی قومیتک ادامہ سنی تأمینہ واسطہ اولہ بیلیمک تاثیرنی حائز بر لسان ایلہ یکدیگرینہ ربط وارہ لرنده کی مناسبات روحیہ یی محافظہ ایدہ بیلہ جک برکتابلری اولسیدی بونلر وقوعہ کلن اختلافانک نتایج مؤسفہ سندن ازادہ قالمقلہ برابر آرمہ لرنده صمیمی براخوت ومؤانست جایگیر اولوردی .

کتابلرینک احتوا ایتدیکی دساتیر اجتماعیہ بویلہ علوی بر غایہ یی ادرا کدن قاصر اولمقلہ برابر رجال سیاسیہ لری دہ منسوب اولدقلری حزبلرک یینلرینی تالیف ایدہ رک قومیت واحده وجودہ کتیرہ بیلیمک اقتدار وکیاستی کویسترمیورلردی .

ذاتآدہ کافہ مخلوقاتنی مشیت ازلیہ سنک صورت تجلیسنہ موافق بر قابلیت واستعدادہ مالک اولہ رق خلق وتکوین ایتش اولان خالق کائناتندن بشقہ بتون انسانلر برارہ یہ کاسہ لر بویلہ بر امر خطیرہ وجود ویرہ بیلیمک دائرہ اقتدارلری داخلندہ دکلدر . « لوانققت مافی الارض جیما ما الفت بین قلوبہم ولکن اللہ الف بینہم انہ عزیز حکیم »

ایشته بوآیت کریمہ نک ناطق اولدینی وجہلہ جناب حق بر طرفدن نصرت الہیہ سنہ واهل ایمانک تأیید ومظاہرتہ مظهر قلمش، دیگر طرفدن کتاب منزلہ تودیع ایتدیکی ونہ فلاسفہ علوم وقنونک، نمدہ اجتماعونک عشر معشارینہ انفاذ نظر ایدہ مدکاری احکام سیاسیہ ایلہ مؤمنلرک قبلرینی تالیف ایشدر .

قرآنک لسان عربی اوزرہ زولی طبیعتیلہ مسلممانلرک قبلرندہ بولسانی اوکر نمک شددید بر میل وآرزو واکا قارشو صمیمی بر محبت تولید ایلش اولدینی یوقاریدہ سوبیلہ مشدک . شمدی شوراسنی دم علاوہ بیان ایدہ لم کہ اکر اقوام اسلامیہ آرمہ سندہ کی آریلنی برطرف ایدہ جک ومیانہ لرنده ہر وجہلہ بر آہنک امتزاج حصولنہ سبب اولہ جق بویلہ بر لسان اولمشیدی، انلرک مواسم عامہ دہ برارہ یہ طویلانمہ لرنده هیچ بر

فائده متصور اوله مازدی . بوندن بشقه هر مملکت افرادی اخوان دینک خیر و شریسته ، سعادت و شقاوتنه ، مسرات و آلامنه متعلق هیچ بر حال و شاننه واقف اوله بیلیم لری امکانی قالماددی . وشبهه و قکه بویه بر حالده جناب حقل قرآن کریمده وسنت صحیحده مسلمانلرک عمومی اوزرینه ترتب ایستیردیکی تکالیف دینه نك انلر طرفدن بحق ايفاسه برمانع تشکیل ایدردی .

مسلمانلرک لغت عربیهیه واقف اولماملری دولایسه بیه اره لرنده مادی بر رابطه قالماس اولمندن متولد اوله حاللر مشاهده ایتدککه حجت دینه پرورده ایدن بر قلبی پارچه پارچه ایدر . مدینه منورهده زوار روضه مطهره دن، حجاج بیت الله الحرامدن متشکل اون بیکلرجه آدم کوردک که بونلرک تدقیق احوالی انسانه دهشت ایراث ایدیور . برطاقم امتلر ، جماعتلر کوریورسک که بونلرک هبسی بر مایه دن خالق اولنش، کافه سی بودینک سالیکی بولنورده صکره بونلر آره سنده لون، شکل ، طبیعت ، قیافت ولسان اعتباریه ، بر تماثل و تشاکل موجود دکل . بر جاوملی بی بر هندلینک ، هندلی بی بر مصرلینک ، مصرلی بی بر ترکک، ترکی بر چرکسک؛ خلاصه بر بری، سودانی، تکروری، سنه غالی، چینلی... هپ بکدی بونلرک یاننده کوریلور . بن ایکی سنه بوجمیت عظمانک ایچنده بولندم . دوشونوردم که بو کتله بشریه نك بر برلریله بیلشوب طایشمه لری ، یاخود ایچلرندن بر قسمنک دیکر لرینک احوالی تدقیق و تفحص ایده بیلیمسی فصل ممکن اوله بیایر ؟ قومیت دینهیه خاص بر لسان اولان عربجهیه بویه بیگانه قالدقندن صکره بر برلریله فصل قونوشوب آ کلاشه بیایر لر ؟ ترکیه، که یتش ملیون نفوسک لهجه سیدر ، انلره بومقصدی تأمین ایده بیایر می ؟ فارسی، که طقسان ملیون خلقک لسان مادر زادیدر ، بوبولده کی احتیاجلرینی تطمین کافیمیدر ؟ نتیجه تفکراتم بکا کوستردی که نه ترکیه ، نه فارسی ، نه هندجه ، نه ده السنه سائر انلره بوبولده فائده بخش اولمق خاصه سندن پک اوزا قدر .

نی و بنمله برابر بعض ارقداشلری می دهها زیاده متأثر ایدن اسبابدن بری ده شوایدی که بو مختلف قومیتلره منسوب کیمسه لر دن بر یله قونوشمق ایجاب ایدنجه مراهمزی آ کلامق ایچون گاه انکلیزجه، گاه فرانسزجه و روسجه سوبیله مک مجبوریتنده قالیر و مسلمانلرک بودرجه وحدت اجتماعیه دن محرومیتلرینه حیرت ایدر و دیرایدک که: مسلمانلر آره سنده بر برینی طایماق ، آره لرنده کی روابط و علائقک انقطاعنه بویه نظر لایقیدی ایله باقی کی حاللر تمادی ایتدکجه ؛ لسان عربیه بیگانه و قرانه توسل فکر و اندیشه سندن فارغ اولدقجه کندیلرینی قارشیلایه جق اولان عاقبتلر نه الیم اوله جقدر !

شوراسی ده بدیهیدر که هیچ بر امت بشقه بر لسان ایچون کندی لسانی فدا ایتک رضا کوسترمیه چکی کی ، برسیدن دینی ، یاخود بر قومک دیکری اوزرینه تغلب و استیلاسی کی بر ضرورت مبرمه اولدقجه اقوام سائر نك لسانلرینی تحصیلده رغبت ایتز . حالبوکه کوریورسک شریعتن اقوام اسلامیه دن هیچ برینه . دیکرینه نسبتله موقع سیاسی دهها عالی ، قوت و نفوذی دهها متین و مکمل اولسه ده ، جبراً کندی لسانی قبول ایتدیرمک حق و صلاحیتنی بخش ایتیمور . بر ذمی بی شرعاً کندی دین و اعتقادنده سربست بر اقق مجبوریتنده اولدیفنر حالده مسلمان قرده شلریمزه بشقه نه یولده معامله ایده بیایر ؟ بواساس تقرر ایدنجه مسلمانلر ایچون یاییله جق ایکی شی قالیر :

قرآن ، اولجه ده بیان ایدلیدیکی وجهله ، معانی و مقاصد مخصوصه و اصول و ابواب سیاسییه دلالت ایدن عبارات عربیه دن عبارت اولدیفنه کوره الفاظ ایله معانی نك مجموعه شاملدر . اوت ، فقها ، قرآنک سائر لسانلره ترجمه اولوب اولنمامسی خصوصنده متعدد اقواله ذاهب اولملر درر . بعضیلری دیبورلر که : ترجمه ، قرآنک معنی و مفهومی و مقاصد سائر سنی حاوی اولدیفنه کوره قرآن عربی حقننده جاری اولان احکامک آنک حقننده مرعی اولمسی ایجاب ایدر . بعضیلرینه کورده ده : ترجمه ، اصله عائد اوصافی جامع اولقله برابر ، ترجمه اصلک غیرى اولدینی قضیه ضروریه سنه بناء ، قرآن صاییله ماز . حتی بعضیلری دهها ایلری کیده رک قرآنک سائر لسانلره ترجمه سی جائز اوله میه جفتی ادعا ایدیورلر . بوفکرک ، تماماً مروجی اولدیفن حالده ، دقیق بر معنای سیاسی واردر ؛ خلاصه سی شودر که قرآن کریمک ترجمه ایدمک جوازینه فتوا ویرمک لسان عربک اهمیت مخصوصه سیله تلقی ایدنمامسی و هر قوم، قرآنک کندی لسانلرنده موجود اولان ترجمه سنه کومه نك عربجه نك تحصیل و تعامی ترک واهمال ایللرینی مؤدی اولور . بوایه

اسلامده فلسفه

علم اليقين، عين اليقين، حق اليقين؛ سمعيات، عقليات، حسيات، ذوقيات .

۹

علم اليقين، عين اليقين، حق اليقين

يقينك اوج درجه سي واردر: علم اليقين، عين اليقين، حق اليقين. علم اليقين . — انسانك سماع ايله، خبر ايله، قياس ايله، نظر ايله اولان بيلكيسيدر. مثلاً اوطوردنمز براوطهده بال بولنديغني بزه بر مخبر صادق خبر ويرر، ياخود بالاك آتارندن بال بولنديغني استدلال طريق ايله انتقال ايدرر؛ بز اصلايان سويله ميان برذاتك سوزيله، ياخود آتاردن مؤثره استدلال ايتك صورتيله بالاك آتاريله بالاك بولنديغني اينانيرز . خبر ايله نظر ك افاده ايتديكي علم علم اليقين در .

عين اليقين . — انسانك مشاهده ومعينه سندن حاصل اولان بيلكيسيدر. مثلاً اوطوردنمز اوطهدهكي بالي كوزمن ايله كوربرز، بالاك بولنديغني اينانيرز . بالاك بولنديغني بزه هيچ بر كيمسه خبر ويرمدي، بالاك آتاري ايلهده بالاك بولنديغني استدلال ايتك، فقط بالي كوزمن ايله كوردك، وار اولديغني بيلك .

مشاهده نك افاده ايتديكي علم عين اليقين در. عين اليقين علم اليقينك فوقدهدر، درجه آندن عاليدر . تهكيم معدن حكمت عليه الصلاة والسلام افندمن حضرت تلي « ليس الخبر كالمعاينة » [۱] بيورمشلدر .

حق اليقين . — انسانك كندى مباشرتيله، بولسييله، طامسييله، باشندن كيمسييله حاصل اولان بيلكيسيدر . مثلاً اوطوردنمز اوطهدهكي بالي طاتارز، حلاوتي، طعمي بولورز .

انسانك كنديسنده بولديغني، كنديسنده مشاهده ايتديكي علم حق اليقين در. حق اليقين عين اليقينك فوقدهدر، درجه آندن عاليدر. اهل معرفتك كنديلرنده حاصل اولان شيئه ذوق، وجد، وجدان ديملي بوندن ناشيدر . فخر المرسلين صلى الله عليه وسلم افندمن حضرت تلي حديث هيجنده [۲] اوج كيمسهده : اللهم، رسول الله هرايكسنتك ماعداسندن زياده سون ذاتده، بر كيمسيي انحق الله ايجون سون ذاتده، كفرده بولونمقده ناره آتيلمق قدر الم طويان ذاتده حلاوت ايمان بولنديغني خبر ويرور. حديث شريف اصول اسلامدن بر اصلدر. چونكه ايمانك عيني اولان محبة لله، محبة رسول الله مشتملدر؛ امور ثلاثة كمال ايمانك عنواني در .

حلاوت ايماني طاتان اهل ايمان حقيده انسانلرك اوج درجه سي واردر:

[۱] اخريه احمد في مسنده الحاكم والطبراني في الاوسط .

[۲] ثلاث من كن فيه وجد حلاوة الايمان ان يكون الله ورسوله احب

اليه مما سواها وان يحب المرء مالا يحبه الا الله وان يكره ان يعود في الكفر كما يكره ان يقذف في النار - اخريه الشيخان والترمذي والنسائي .

(مابعدى ۲۰۲ نجى صفحهده)

مسلمانلرك، افكار و آمال متفرقه لرني بر نقطهده جمع وتوحيد وانلره يكديكريتك سرائر و احوالي كشف وتحرييه واسطه اوله بيله جك برلسان عموميدن محروميتلرني انتاج ايدر . ايشه ترجمه قرآنك تحريمه قائل اوله نك سروحكمي الله اعلم بواولسه كر كدر كه بن بتون مناسيله بوكا قائل دكلم .

بعض كيمسهر ديورلركه : قرآنك عربيجه اوهارق قالمسي و آيات قرآنيه نك نمازده عبارات عربييه ايله تلاوتي ديندن مقصود اولان فايده ايسال ايدمن . چونكه تخميناً يتمش مليون ترك، يوز مليون عجم، افغان، بلوچستان، هند اقوامك قبلرنده اسلام لايقيه بيداي استقرار ايتهمشدر . بونكده سببي بواقوامك احكام و آداب و عقائد اسلاميه و حتى بومسلمانلرك اغزلرنده « آمنت بالله وحده » عباره سييله دوران ايدن عقيدة توحيد بيله بحق واقف اولاملرندن عبارتدر .

ارباب فكر و بصيرته خفي دكلدكه بوكي سوزلر بر طاقم سفسطه پردازانك دماغلرنده يرلشمش اولان فكرلري ترويج وقوة بخيله لرنده بشقه بربرده وجود پذير اوله ميان اوهايه شكل حقيقت ويرم بيلك ايجون قوللاند . قلري اقوال واهيه دن بشقه برشي دكلدر. چونكه بر وجهله جاي تردد و اختلاف دكلدر كه تركلرك، عجملرك، هندولرك تشكيل ايتدكلري مليونلر ايجنده اوله كيمسهر واردر كه اعتقادلري نفس عربلردن دها اساسلي و دها صاغلامدر .

ينه قابل انكار دكلدر كه بونلر آره سنده طبقه عوامه منسوب مليونلرجه انسانلر وار كه ايمان واسلاملري تقليد محضدن عبارتدر . فقط عجباً بونك سببي قواعد و آداب و سياستي عربجه دن بشقه برلسانله قابل ايضاح وتلقين اوله مام سنده مي آرامق ايجاب ايدبيور ؟ خبر قرآن حكيمك احتوا ايتديكي هيچ بر حكم، حكمت، سياست، قصه يوقدر كه السنة سائره يه عائد كتابلرده بالفعل موجود اولسون . اوله ايشه عوام ناسه عائد مليونلرك شو دينك ادله سي، عقائدي، حكمي، احكامي بيلمه لرنيك حقيقي سببي بوكي اساسات دينه نك عرب لسانيله موضوع اولسي تشكيل ايدمن . زيرا آنفابيان ايتمش ايدك كه بونلر سائر لسانلره وجوده كتير بيل مؤلفات دينهده تفصيلات و ايضاحاتيله مندرجدر . برده مسلمان عربلرك مليونلره بانغ اولان صنف عوامنه عرب اوله لري بو خصوصدهده از ياده بر فائده تا مين ايتمامشدر . چونكه بونلركده حال و شانلري اقوام سائرهده عيني صنفه منسوب اولانلردن دها اي دكلدر . حتى اقوام سائره نك عوامي جهل و لغت قرآنه عدم اطلاع بيله برابر بولسان ايله متكلم اولانلرك عوامندن دها زياده دينه متمسك، دها زياده اسلامه صادقدرلر .

شوراسي ده بيلنمك ايجاب ايدر كه بن بو سوزلرمله قرآنك عربجه دن ماعدابشقه لسانلره ترجمه ايدلمسنتك عدم جوازينه فتوا ويرمهي، ياخود بولساندن غيري برلسان ايله جناب حقه نضرع و ابتهاك منع اياحه سنه طرفدار اولني قصد ايتيورم .

(مابعدى ۲۰۱ نجى صفحهده)

اللهدن راضی درلر . ایشته بونلر اللهك حزبی درلر . بیلمش اولكه اللهك حزبی یوقی ، ایشته فلاح بولانلر اونلردر .

کتاب الهی تأمل ایدنلر بوآیت جلیلهك دین اسلام طرفندن بین المسلمین اقامه اولونان قومیت عامه اسمیه ناصیل ختام بولدیغی کورورلر . اوت ، خالق ذوالجلال « اولك حزب الله » بویورلر . آرتیق قومیت دینهك علو منزلهسینی بیان ایچون وقومیت دینهیه نسبتله دیگر قومیتلرک هیچ برقیتمی اولدیغی کوسترمک ایچون دهها نه بکله نیر ؟ بوتون مسلمانلر بوآیت کریمه یی کیجه کوندوز کمال امان ایله تلاوت ایتملی و حاوی اولوینی اسرار بالفه و سیاست حکیمه دن غافل بولونما یی درلر !

بونکله برابر بوباده شمدی به قدر اراد ایتمش اولدیغمز آیات جلیله خارجنده اوله رق فضله ایضاحاته لزوم کورمیورلر . دین اسلامك قومیت دینه یی وجوده کتیرن و اوقومیتك متین وقوی برصورتده محافظه وجودی ایچون مقتضی شرائط وارکانی اقامه ایدن و کندیسه اعتصام ایدنلر آرمسند بادی تمام محبت و رابطه اخوت و مسالمت اولان یکانه بر دین اولدیغی یوقاروده سویلشدك . تذلک علیه الصلاة والسلام افندیملرک خانم الانبیاء والمرسلین اولدیغی و اونك کتاب مبینله سنت صحیحهمسند سعادت دارینی کافل احکامك تمامیه موجود بولوندیغی ذکر ایلشدك . قرآن عظیمك دقایق اسرارینی استقصا ایدنلر و اوکتاب سهاویده مندمج اولوب هربری کتب سنت واسطه سیله ایضاح و تفسیر اولان حکم و احکام کزینه مطلع اولانلر ایچون بوخصوصده مناقشه قابل اوله بیلمی ؟ مع الأسف مسلمانلرک تحصیل کورمیلری آرمسند برطاقیم کیمسه لر کورمیورلر که « قرآن کریم ترقیات مدنییه یی تعقیب ایده من . علوم وقون ایله برلکده یوروپه من . » کی سوزلری مجالس ومحافلده و عالم مطبوعاتده نشر ایتمک صورتیه نسل حاضرک اذهاقی احکام دینه لری وقوانین قرآنیه لری حقنده ترده دوشورمک ایسته یورلر . « کبرت کلمه تخرج من افواههم . »

زیرا بر زمان کبیرکه بو منکرات بویوک ، کوچک بوتون افراد مسلمین ارمسند تعصم ایدر ، هم رعیه ، هم رعاه شامل اولور . احوالده بوفتن مستولیهك اوکی آلمه به شمدیدن چالیشمق اقدام فراغتدر .

صوک

عبدالعزیز چاویش

اوت ، بویکی امتك عقلاسی ایچون قومیت جنسیه دن منبعث تمایلاته قارشى طورمق و اوفکری ترویج ایچون اوغراشانلری اقوام اسلامیه دن مرهانیکی برنی کندی قومیت جنسیه سنه صاریلده سوق ایتمکدن کلیاً منع ایتمک واجبدر . زیرا دین اسلام جنسیت وقومیتلره تابع اولان ادیان سائرهمک هیچ برینه بکزمه بر دین اولدیغی کی ، لسان عربده السنه سائرهمک هیچ بری ایچون اولك محله قائم اولاق و جهان اسلامده اونك وظیفه سیاسیه واجتماعیه سینی ایفا ایده بیلمک عملن اولان بر لسان دکادر .

یوقاروده ذکر ایتدیلمز وجهله قرآن کریم قومیات جنسیه یی محو ایتمور . بونکله برابر اونى قاله آلمایور . اوت ، قومیات جنسیه اولسون . لکن طرفدارى بولونانلرک ایسته دیکی کی دکل ، بالعکس اسلامك آرزو ایتدیکی کی اولسون . بک اعلا ! عجبا دین اسلام قومیات جنسیهك قومیت دینه و اخوت اسلامیه به تبعاً بقاسندن باشقه برصورتی قبول ایتمش میدر ؟ بناء علیه نظر اسلامده برمسلمان دیگر مسلمانك قارداشی در . اونى غیر مسام اولانك ابنای عشیرته ، حتی غیر مسلم اولدقلری صورتده ابوینه بیله تفضیل ایدر . کذلک عصیت ، یاخود قومیت جنسیه ، قومیت اسلامیهك ایجاب ایتدیکی مطالبه . حتی بومطالب بابالرك ، قرداشلرك ، ابنای عشیرتك ضررینه ده اولسه . قارشى طورده ماز . مسلمانلرک ایلک وطنی اسلامدر . واقوام اسلامیه آرمسند اک برنجی قومیت قومیت دینه در . اقوام اسلامیه دن مرهانیکی بری ایچون قومیت جنسیه به صاریلقی جائز اوله بیلمیسه بوجواز اوقومیتك قومیت عامه اولان قومیت دینه به معارض اولماسی و اونى ضمه کرفتار ایتهمسی شرطیه مقیددر . « لاتجد قوما یؤمنون بالله والیوم الآخر یوادون من حادالله ورسوله ولو کانوا اباہم او ابناءهم او اخوانهم او عشیرتهم اولك کتب فی قلوبهم الا یمان وایدہم بروح منه ویدخلہم جنات تجری من تحتها الانهار خالدين فیہا رضی الله عنہم ورضوا عنه اولك حزب الله الا ان حزب الله هم المفلحون . » قرآن کریم ، سورة المجادله . = الله و یوم آخرته ایمان ایدن بر قوم بولمازسك که الله ورسوله مخالفت ایدنلری - کندی بابالری ، یاخود اوغللری ، یاخود قرداشلری ، یاخود قبیله لری ده اولسه - سوسونلر . ایشته جناب حق بونلرک قابلینه ایمانی نقش ایتمش و اونلری کندی روح الهیه سیله تأیید ایلش و آلتسندن تهرلر آقان جشلیرینه ادخال یورورمشدرکه اوراده ابدیاً قاله جقلردر . الله اونلردن ، اونلرده